

Siedlce, 4 czerwca 2025 r.

dr Michał Falkowski
Biuro, Monitoringu i Ochrony Przyrody
„EcoFalk” Michał Falkowski
08-110 Siedlce, ul. Sokołowska 83/17

Opinia dotycząca wpływu prac utrzymaniowych Kanału Wawerskiego na kaczkę krzyżówkę *Anas platyrhynchos*

W związku z ukazaniem się w Raporcie Warszawskim artykułu pt. „Skandal przy Kanale Wawerskim. Robotnicy zniszczyli lęgi kaczek. Na zdjęciach widać porozbijane jaja” (https://www.raportwarszawski.pl/arttykul/3279,skandal-przy-kanale-wawerskim-robotnicy-zniszczyli-legi-kaczek-na-zdjeciach-widac-porozbijane-jaja?fbclid=IwY2xjawKqddNleHRuA2FlbQlXMQABHkZBUmh6ITZfBdl7a5mxu5pB4vaG7TBa9H_H_GAXsqbqVBS2uQucTu29coaN_aem_7mZyZMcndwQUHm4D-R2RMO&sfnsn=mo), informacjami zamieszczonymi pod linkiem <https://www.facebook.com/share/19y2Gb6rET/> oraz apelem przedstawicieli Inicjatywa Struga Wawerska (na prośbę mieszkańców Starej Miłosnej i Wawra) skierowanej do Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Nadzór Wodny w Warszawie, dokonano analizy prac utrzymaniowych Kanału Wawerskiego polegających na koszeniu roślinności na kaczkę krzyżówkę *Anas platyrhynchos*, w kontekście podejrzenia o dokonanie nieumyślnego zniszczenia lęgu wymienionego gatunku ptaka i niszczenia jego siedlisk stwierdzam co następuje:

1.

W przypadku kaczki krzyżówki rozpad pary następuje po złożeniu jaj przez **samicę, która samotnie wysiaduje jaja i wodzi młode**. W tym samym czasie samiec próbuje znaleźć inną partnerkę lub rozpoczyna pierzenie. Jaja składane są w odstępstwach jednodniowych. Samice starsze i te w dobrej kondycji przystępują do lęgów wcześniej i składają większą liczbę jaj. Najwcześniejsze zniesienia zdążają się pod koniec marca. Termin złożenia pierwszego jaja zależy od pogody w konkretnym sezonie lęgowym i najczęściej przypada na koniec kwietnia. **Krzyżówka odbywa jeden lęg w roku**. W przypadku utraty zniesienia na etapie wysiadywania jaj **lęgi są sporadycznie powtarzane**, gdyż tylko kaczki starsze i te w dobrej kondycji, rozpoczynające lęgi wcześniej, są w stanie podjąć próbę powtórzenia lęgu po utracie pierwszego. **Wysiadywanie trwa średnio 25 dni. Pisklęta klują się synchronicznie (jednocześnie) i przebywają w gnieździe najwyżej dobę**.

W tym kontekście zamieszczone zdjęcie w Raporcie Warszawskim i podpisane „*zniszczone legi kaczek przy Kanale Wawerskim*” z rozwinięciem zagadnienia w tekście nie ma nic wspólnego z behawiorem i biologią gatunku. Zamieszczony kaczor przy skorupie jaja, nie ma nic wspólnego z wysiadywaniem, opieką i wodzeniem piskląt. W dodatku sylwetka ptaka wskazuje na stan spoczynku a nie smutek po stracie lęgu lub wywołane stresem w związku z prowadzonymi pracami.

W trakcie przeprowadzonych wizji terenowych w dniu 3 i 4 czerwca 2025 r. na odcinku Kanału Wawerskiego, na którym według zamieszczonych informacji miało dojść do zniszczenia lęgów **stwierdzono** i udokumentowano fotograficznie **dwie kaczki krzyżówki wodzące młode**. Po rozmiarach piskląt widać, że wyklucie w pierwszym przypadku nastąpiło najwyżej na kilka dni przed wykonaniem prac konserwatorskich polegających na koszeniu, w drugim przypadku jeszcze wcześniej.

kaczka z pisklętami

kilkudniowe pisklęta kaczki krzyżówki

druga kaczka krzyżówka ze starszymi pisklętami

2.

Przedstawione skorupy jaj, nie są dowodem na zniszczenia lęgu w wyniku prowadzonych prac polegających na koszeniu. Natomiast przeprowadzone prace mogły odsłonić je przez co stały się łatwo dostrzegalne. Nie ma tu oznak rozjechania przez koła lub zdeptania. Natomiast ostrza kosiarek z pewnością pozostawiłyby znacznie drastyczniejszy obraz gdyby doszło do ich zetknięcia z jajami, wewnątrz których byłyby pisklęta. W przypadku koszenia ręcznego znacznie prawdopodobieństwo dostrzeżenia stosunkowo dużego gniazda krzyżówki jest dużo większe niż miałyby to miejsce podczas koszenia mechanicznego. Sfotografowane **skorupy świadczą raczej o wykluciu się młodych.**

Przyczyn niszczenia lęgów jest dużo, zwłaszcza na obszarach miejskich, zurbanizowanych. Oprócz czynników naturalnych, jak presja drapieżnicza (m.in. ptaki krukowate, lis, norka amerykańska) dochodzi presja antropogeniczna. Przebywanie ludzi,

spacerowanie z psami (często puszczone luzem) powoduje niepokojenie i płoszenie wysiadujący kaczek. następstwem może być również porzucenie lęgu.

3.

Krzyżówka *Anas platyrhynchos* ze względów przyrodniczych i etycznych zasługuje na prawną ochronę gatunkową. Na chwilę obecną jest jednak gatunkiem łownym. W przypadku tego gatunku nie ma zastosowania Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2020, poz. 26).

Urząd Dzielnicy Wesoła zmieścił informacje o zmniejszającej się liczebności kaczki krzyżówki. Globalny trend liczebności populacji tego ptaka uznawany jest za wzrostowy. Ponadto krzyżówka zaliczana jest do gatunków inwazyjnych m. in. w Australii. Na terenie kraju jest to średnio liczny, lokalnie liczny ptak lęgowy. W obrębie Warszawy jest to średnio liczny ptak lęgowy, w okresie jesieni i zimy – bardzo liczny.

Literatura

- Engel J., Keller M., Leszkowicz J., Zawadzki J. 1988. Synurbization of the mallard *Anas platyrhynchos* in Warsaw. Acta orn., 24: 9-28.
- Kuczyński L. 2004. *Anas platyrhynchos* L. – krzyżówka. W: Gromadzki M. (red.). Ptaki (część II). Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T. 7., s: 140-144
- Kuczyński L., Chylarecki P. 2012. Atlas pospolitych ptaków lęgowych Polski. Rozmieszczenie, wybiórczość siedliskowa, trendy. GIOŚ, Warszawa.
- Kuczyński L., Engel J., Osiejuk T. S. 2001. Przemieszczanie samic kaczki krzyżówki *Anas platyrhynchos* L. w okresie wodzenia młodych i pierzenia. Rocz. nauk. PTOP Salamandra 5: 97-110.
- Luniak M., Kozłowski P., Nowicki W., Plit J. 2001. Ptaki Warszawy 1962-2000. Atlas Warszawy. Zeszyt 8. IGiPZ PAN, Warszawa.
- Nowicki W. 2001. Ptaki Śródmieścia Warszawy. Muzeum i Instytut Zoologii PAN. Warszawa, s. 152.
- Tomiałojć L., Stawarczyk T. 2003. Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany. Wrocław, 870 s.